

SLOBODNI DOM

Sad znate, da su Hrvati i Srbi, Slovenci, Bugari, Rusi, Česi i Poljaci — da su to narodi od jednoga plemena slovenskoga, da su to jedni drugim rod.

Ne će biti ništa,
 dok ne bude pravice!

Antun Radić

Dva velike pokreta, radnički i seljački, ta dva velika izvora već dugo vremena teku tako, da se sve više sblizuju, a negdje su se već i slili.

Repuplika svemu svijetu dika!
 Vjera u Boga i seljačka sloga!

Stjepan Radić

GLAVNO GLASILO HRVATSKE SELJAČKE STRANKE

Broj 11.

19. TRAVNJA 1945.

Godina III. (33)

Prva prava Narodna vlada Hrvatske

Dan 14. travnja 1945. ostat će zabilježen zlatnim slovima u povijesti svih naroda u Hrvatskoj. Tog dana je u starodrevnom hrvatskom gradu Splitu, najvećem gradu naše ponosne i junačke Dalmacije, na izvanrednoj sjednici Predsjedništva Zemaljskog antifašističkog vijeća narodnog oslobodjenja Hrvatske imenovana prva Narodna vlada Hrvatske, vlada, koju je narod vjekovima željno očekivao i svojom krvlju kroz posljednje četiri godine u narodnooslobodilačkoj borbi ostvario. Subota 14. travnja godine 1945. bio je stoga dan sveopće radosti i silnog narodnog oduševljenja.

Prvi put u povijesti narod je dobio vladu koja je u pravom smislu izraz narodne volje i narodnih težnja, sastavljenu ne od profesionalnih političara, nego od prokušanih boraca, koji su svoju ljubav i privrženost narodu i domovini posvjedočili upornom borbom i požrtvovnošću.

Proglašenje prve prave Narodne vlade Hrvatske, koja je ujedno odraz ravnopravnosti hrvatskog i srpskog naroda u Hrvatskoj, obavljeno je u staroj povijesnoj splitskoj vijećnici, u kojoj je u prošlom stoljeću bila proglašena i ustoličena prva hrvatska narodna općina grada Splita.

Medju narodom u Splitu vladalo je takvo oduševljenje, koje se ne da opisati i takva radost, koja se ne može iskazati. Bio je to ogroman zanos i oduševljenje, koje je zahvatilo staro i mlado, muško i žensko, jednom riječju sve što hrvatski osjeća i misli, jer su svi u tom velikom povijesnom događaju vidjeli jasno, da prolivena krv i podnešene žrtve, muke i patnje nisu bile uzaludne, i da će tekovine narodnooslobodilačke borbe biti očuvane, a volja naroda uzakonjena.

Kada su predstavnici naroda: članovi Predsjedništva i vijećnici ZAVNOH-a i ostali odličnici na čelu sa sijedim narodnim borcem Vladimirom Nazorom, predsjednikom ZAVNOH-a, polazili na izvanrednu sjednicu Predsjedništva

Predsjednik Narodne vlade Hrvatske Dr. Vladimir Bakarić, tajnik Jedinštvene narodnooslobodilačke fronte Hrvatske

ZAVNOH-a u povijesnu vijećnicu na Narodnom trgu, ulice Splita bile su prenatrane narodom. Sve se tiskalo i naprezalo da pozdravi odlične svoje sinove, a ujedno da dade oduška svom oduševljenju i svom zanosu. Grad, ukrašen narodnim zastavama i zelenilom, orio se od silnih poklika razdraganog naroda. Klicalo se i pjevalo. Nije se moglo razlikovati tko je razdraganiji i zanosniji, da li mladji ili stariji. Svi su bili jednakim zanosom obuhvaćeni, a sitna dječica, razdraganu su mahala ručicama i dječjim glasićima izgovarala imena: Tita i Nazora, Hrvatske i Jugoslavije, Rusije i Staljina, Engleske i Amerike.

Nije bila puna naroda samo obala i ulice, kroz koje se išlo na Narodni trg, nego i svi prozori zgrada tih ulica bili su načičkani svijetom, koji je pljeskao i klicao.

Slika je bila upravo veličanstvena. I ranije u svojoj povijesti Split se veselio i zanosio, i ranije su priredjivane manifestacije, ali ovakve još nikad nije bilo. Mali narod: radnici i seljaci pomiješani s građanima i svojom inteligencijom u jednakoj su se mjeri zanosili i oduševljevali.

Predsjednik ZAVNOH-a Vladimir Nazor, svi članovi Predsjedništva, te vijećnici i ostala pratnja, bili su upravo zasipani cvijećem, koje je svojom velikom naslagom pretvorilo pločnik u cvjetni sag.

U 3.15 sati poslije podne započela je izvanredna sjednica Predsjedništva ZAVNOH-a i veliko mnoštvo naroda na Narodnom trgu kroz otvorena velika vrata i široki prozor vijećnice pratilo je zasjedanje Predsjedništva, i slušalo govore, koji su se na trg prenosili preko zvučnika.

Vijećnica je za ovu prigodu bila posebno uređena i ukrašena. Ona je ranije u svojoj povijesti bila žarištem narodnog otpora i iz nje su se orili prosvjedi zbog tlačenja hrvatskog naroda. Kasnije, za vrijeme nenarodnih režima, bila je pretvorena u Etnografski muzej. Sada je vijećnica po prvi put primila prave narodne predstavnike, koji su svoju ljubav i privrženost narodu i Hrvatskoj posvjedočili u krvavoj borbi kroz četiri godine.

Za predsjedničkim stolom zauzeli su svoja mjesta: predsjednik ZAVNOH-a Vladimir Nazor, najveći živući hrvatski

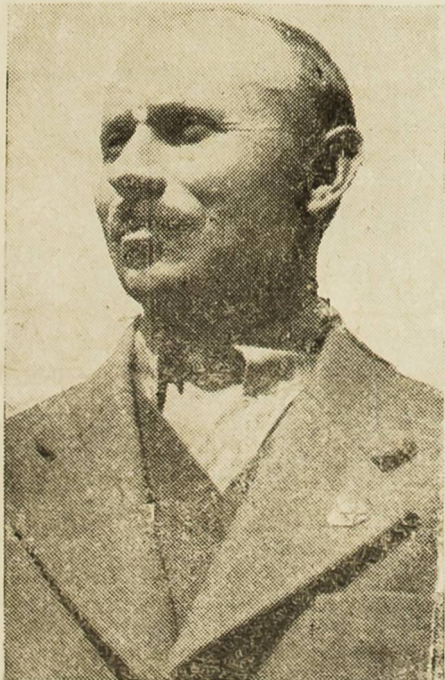
pjesnik, do njega s desne strane potpredsjednik ZAVNOH-a i predsjednik Izvršnog odbora Hrvatske seljačke stranke Franjo Gaži, te ministar za Hrvatsku dr. Pavle Gregorić, a s lijeve strane predsjednik Srpskog kluba vijećnika ZAVNOH-a i ministar gradjevinar dr. Rade Pribičević, potpredsjednik ZAVNOH-a te drugi tajnik ZAVNOH-a Dušan Čalić.

U prvim redovima nalazili su se članovi Predsjedništva ZAVNOH-a i vijećnici. Tu su se nalazili između ostalih ministar pravosudja Frane Frol i ministar narodnog zdravlja dr. Zlatan Sremec sa članovima Izvršnog odbora Hrvatske seljačke stranke, komandant Glavnog štaba Hrvatske generalajtnant Ivan Gošnjak s komesarom Glavnog štaba Radom Žigićem i članovima Sovjetske vojne misije pukovnikom Rakom i potpukovnikom Zakurdajevom, pukovnik Stanko-Čanica Opačić sa članovima Srpskog kluba, prvoborac Dalmacije pukovnik Vicko Krstulović i drugi. U vijećnici su se nalazili i visoki crkveni dostojanstvenici: hvarski biskup msgr. Miho Pušić, šibenski biskup dr. Jeronim Mileta, zastupnik splitskog biskupa biskupski vikar Don Vice Fulgosi i zamjenik dalmatinskog pravoslavnog episkopa prota Milan Macura. Uz njih vidjeli su se i predstavnici raznih krajeva Dalmacije u živopisnoj narodnoj nošnji. Osobito su bili zapaženi sinjski alkari u alkarskim nošnjama i sa starinskim oružjem.

TOK SJEDNICE PREDSEDNIŠTVA

Otvarajući izvanrednu sjednicu predsjednik Vladimir Nazor održao je zanosan govor, te između ostalog rekao i ovo:

»Nakon ustrojenja privremene vlade za federativnu državu Jugoslaviju došao je čas da se sastavi i privremena vlada federalne države Hrvatske. Sve što se odredilo na dosadašnjim zasjedanjima našega ZAVNOH-a, osobito na zasjedanju u Topuskom, čvrsto stoji; ali se naša zgrada naglo širi i raste, pa je od potrebe sve veći broj radnika, majstora i neimara, da je podignemo visoku i čvrstu. Od potrebe je izabrati vladu, koja će voditi sve poslove i

Potpredsjednik Narodne vlade Hrvatske Franjo Gaži, predsjednik Izvršnog odbora HSS

Potpredsjednik Narodne vlade Hrvatske dr. Rade Pribičević, predsjednik Srpskog kluba vijećnika ZAVNOH-a

Rasprava o izvještaju dra Vladimira Bakarića

slobodu i ostvarenje boljeg života. Tu su se okupili Komunistička partija Hrvatske (*oduševljeni poklici: Zivjela!*), prvoborac današnje narodno-oslobodilačke borbe, rukovodilac naroda u najtežim njegovim časovima i osnovni graditelj svih tekovina na kojima se naš budućni život osniva. Tu je Hrvatska seljačka stranka (*poklici i odobravanje*) sa svojim borbenim i slobodarskim tradicijama u koju je hrvatski narod imao velikoga povjerenja a koja se otrešla svoga petokolonaškog i izdajničkog vodstva i koja danas radi u Fronti i na čišćenju naše zemlje od okupatora, te na obnovi porušenoga i uništenoga. Tu su okupljeni svi Srbi u Hrvatskoj (*pljesak i odobravanje*), koje je njihov teški položaj zbio u potpuno jedinstvo i krvlju povezao bez obzira na raniju političku pripadnost. Tu su, konačno, rodoljubi izvan stranka (*Zivjeli!*) koji su također dali znatan prinos borbi naših naroda protiv okupatora. U ovoj Fronti ostvareno je i krvlju povezano bratstvo Hrvata i Srba, osnovni temelj na kojemu treba da gradimo našu Hrvatsku i demokratsku federativnu Jugoslaviju.

Burno i dugotrajno pljeskanje i klicanje popratilo je izvještaj druga Bakarića. U vijećnici, kao i na Narodnom trgu dugo su se prolamali poklici odobravanja i manifestiranja.

RASPRAVA O IZVJEŠTAJU

Razvila se zatim živa rasprava o izvještaju dra Bakarića, te su svi govornici jednodušno odobrili izvještaj.

Prvi je govorio predsjednik Izvršnog odbora Hrvatske seljačke stranke **Franjo Gaži**, te u ime Izvršnog odbora i cjelokupnog hrvatskog seljačkog naroda pozdravio izvještaj, kojega je podnio dr. Bakarić, naglasivši, da je izvještaj zaista stvaran prikaz onoga što smo mi tokom ove četiri godine Narodnooslobodilačke borbe proživjeli i proživljavali. Potkrepljujući ovaj izvještaj u ime članova i pristaša Hrvatske seljačke stranke izjavljuje, da će svi članovi i pristaše Hrvatske seljačke stranke ulagati još veće napore, kako su to pokazali tokom narodnooslobodilačke borbe, u izgradnji naše slobode i mile domovine Hrvatske u bratskoj ljubavi, naročito s našom srpskom braćom.

»Danas — nastavlja je predsjednik Gaži — govori se o sastavu nove vlade. Hrvatski narod u zajednici sa svojom srpskom braćom danas ostvaruje i pozdravlja svoju vladu federalne Hrvatske. Za koji čas mi ćemo imati tu vladu. Mi ćemo imati vladu onakvu, za kakvom su težile generacije naših pradjedova. Mi hoćemo imati vladu o kojoj su sanjali pradjedovi i za koju su se borili, a tek je sada gledaju njihovi unuci. Zasluga za sve to pripada mukotrpnom narodu, koji je toliko žrtvovao. Zasluga ide našoj velikoj junačkoj Jugoslavenskoj armiji, a najveća zasluga i najveća hvala ide našem junačkom vodji, omiljenom nam maršalu Titu.«

Govor Franje Gažija bio je često prekidan s poklicima maršalu Titu i Hrvatskoj. Čuli su se i poklici: Dolje izdajica Maček!

U ime Komunističke partije Hrvatske govorio je **Karlo Mrazović** i između ostalog naglasio:

»Narodi Hrvatske danas dobivaju svoju narodnu vladu, vladu Hrvatske, kao tekovinu svoje velike borbe izvojevanu pod zastavom jedinstva i bratstva Srba i Hrvata u Hrvatskoj, jedinstva i bratstva sa svima narodima Jugoslavije. Davne i stare su želje i težnje najširih slojeva naroda Hrvatske da imaju svoju vladu. Želje su naroda Jugoslavije da imaju svoju federativnu demokratsku državu Jugoslaviju. Ali mi moramo do kraja biti svjesni toga, da narodi ne žele federaciju radi federacije, da ne žele vladu Hrvatske radi vlade, nego da tu leže mnogi dublji razlozi za te želje. Tu se radi o nacionalnoj sigurnosti, budućnosti, slobodarnosti: tu se radi o uvjetima ekonomskog, političkog, kulturnog, prosvjetnog života najširih narodnih slojeva radnika, seljaka, obrtnika i narodne inteligencije, jednom riječi čitavog naroda. Tu se radi o onome što će takvo državno uređenje i narodna vlada donijeti najširim slojevima naroda. Zato ova vlada, koju mi stvaramo danas, mora biti narodna vlada.

mora imati stalno pred očima želje najširih slojeva naših naroda, želje od kojih je najvažnija sljedeća: da vlada Hrvatske u atmosferi povjerenja svestrano i svim svojim snagama i snagama naroda Hrvatske neumorno pomaže narodnu vladu demokratske i federativne Jugoslavije u njezinim naporima na sprovođenju i ostvarenju njezine deklaracije... Komunistička partija Hrvatske učinit će sve, da rad te vlade bude potpuno uspješan. Komunistička partija i njezini predstavnici učinit će sve, da najširi slojevi naroda Hrvatske organizirani u Jedinstvenoj narodno-oslobodilačkoj fronti i oni čestiti ljudi, koji danas još stoje uslijed okupacije nekih krajeva van te fronte, svim snagama pomognu napore naše narodne vlade demokratske federativne Jugoslavije.«

Dr. Rade Pribičević, predsjednik Srpskog kluba vijećnika ZAVNOH-a rekao je među ostalim i ovo:

»Ovo je prva prava narodna vlada, koja uzima sudbinu hrvatskog naroda i srpskog naroda u Hrvatskoj u svoje ruke.

Naši su narodi ostvarili divno bratstvo, a to bratstvo Hrvata i Srba jest kičma Jugoslavije, ono ima oko sebe Slovence, Makedonce, Crnogorce, ono nam približuje bratsku Bugarsku. U tom se bratstvu vidi sudbina povezanosti naših naroda i ona će dati svoje početno obilježje cijelom Balkanu.

No snage reakcije ne miruju, one se buče, one bi htjele da povrate ono staro, ma da je to staro osuđeno na propast.

Nadalje je rekao:

Drugovi, govoreći u ime Srpskog kluba dozvolite mi da vam kažem nekoliko riječi u ime Srba u Hrvatskoj. Srbi u Hrvatskoj ušli su u borbu od 1941. i dali su svoj doprinos. boreći se za Hrvatsku, za zajedničku domovinu Jugoslaviju, boreći se za bratstvo s hrvatskim narodom, svjesni su da je Hrvatska i njihova otadžbina, isto kao što je otadžbina i Hrvatima. Nema te reakcije, koja bi mogla da dođe među srpski narod i da razbije ovo jedinstvo i bratstvo s hrvatskim narodom. A da su Srbi u Hrvatskoj pošli pravim putem svjedoči Narodna skupština Srbije, koja kaže u svome proglašenju i deklaraciji novembra prošle godine, da Srbi van Srbije treba da ostvare pravo bratstvo s narodima s kojima žive. Tim putem Srbi u Hrvatskoj idu i ići će (Tako je!).

Poslije druga Rade Pribičevića govorio je ministar za Hrvatsku drug **dr. Pajo Gregorić**, koji je u svom zapaženom govoru između ostalog rekao i ovo:

»Mi danas prilazimo osnivanju prve narodne vlade u Hrvatskoj.

Ta vlada nije produkt nekih cjenikanja, nekog trgovanja između partija, već je to narodna vlada, koja je produkt borbe i želje naših naroda za slobodu. To je značajka naše prve demokratske vlade Hrvatske. Hoću da kažem u čemu je njezina snaga. U prvom redu što se ona oslanja na narod, koji je u borbi dao najviše što može dati narod u borbi za svoju slobodu i samostalnost. Ta vlada je prava narodna vlada i zato, što će nju sačinjavati oni ljudi, koji izlaze iz kruga boraca za slobodu, oni ljudi, koji su gotovo sve dali za slobodu naroda što može živiti čovjek da daje. Njezina snaga je još i u tome, što se ona oslanja na temeljac naše slobode, a to je bratstvo hrvatskog i srpskog naroda.«

Predsjednik Nazor dao je zatim riječ ministru narodnog zdravlja u vladi federativne Jugoslavije **dr. Zlatanu Sremcu**, članu Izvršnog odbora Hrvatske seljačke stranke. Dr. Sremec je prikazao borbu naših naroda od 1941. godine, te rekao:

»Nas je narod počeo borbom unatoč rada izdajica, unatoč najstrašnijeg terora. Stare partije u Jugoslaviji potpuno su zatajile. Jedina je Komunistička partija pozvala narod u borbu na život i smrt. Ova borba spasila je naš narod. Put koji su hrvatskom narodu pokazivali izdajice, bio je put u smrt. Prva prava narodna vlada Hrvatske nikla je u borbi iz želje hrvatskog naroda za svojom državom, ali uistinu za svojom. Kao što je naš narod već napravio jedno povijesno čudo, u jeku rata stvorio vojsku, stvorio organe svoje naročne vlasti, tako će naš narod učvrstiti i ojačati svoju državu.«

Na kraju dr. Sremec je pozdravio vladu demokratske federalne države Hrvatske.

Tajnik Izvršnog odbora Hrvatske seljačke stranke **Ante Vrkljan** u svom govoru, koji je bio često puta prekidan poklicima odobravanja, rekao je:

»U razvoju Narodnooslobodilačke borbe današnji je dan još jedan novi povijesni dan. Narodi federalne Hrvatske dobivaju danas prvu pravu narodnu vladu kao daljnju tekovinu svoje velike oslobodilačke borbe. Taj dan pada baš u vrijeme drugih krupnih događaja u međunarodnoj politici, koji se i nas tiču.«

Posebno se zadržao na značaju i važnosti sovjetsko-jugoslavenskog ugovora, koji je potpisan u Moskvi, te je usporedio položaj naših naroda u ovoj konačnoj fazi rata, s položajem pred svršetak prošlog svjetskog rata. Spomenuo je Londonski pakt, kojim su najljepši krajevi naše Dalmacije, Hrvatskog Primorja i otoka Istre bili prepušteni Italiji. Spomenuo je napore pokojnog Supila, da se poništi Londonski pakt, kojega su onda potpisali saveznici, među kojima se nalazila i caristička Rusija.

»Ondašnja Rusija — naglasio je — nije osjećala za naš narod, jer nije bila ni slavenska ni demokratska. Sada tek vidimo, kolika je naša sreća što je došlo do Oktobarske revolucije. Sada najbolje vidimo, što za nas znači Rusija i njezin veliki Staljin. To su najbolje znali naši prvi borci, koji su pograbili puške u ruke. Radilo se o sudbini svih slavenskih naroda, o njihovom opstanku i budućnosti. Naši borci i naši narodi znali su, da iza njih stoji ogromna i nepobjediva snaga — Sovjetski Savez, zaštitnik svih porobljenih, a napose slavenskih naroda.

Svi veliki sinovi našeg naroda, u prvom redu braća Radići, propovijedali su ideju bratstva i jedinstva hrvatskog i srpskog naroda te ideju slavenske solidarnosti. To je danas ostvareno. Tekovine naše narodno-oslobodilačke borbe bit će granitni temelj na kojem ćemo graditi svoju budućnost i nikome ne ćemo dati da u njih dira.«

Osvrnuo se i na događaje u Italiji, gdje preživjeli i prikriveni fašisti, pod firmom neke tobožnje nove demokracije, hoće da ospore naše pravo na Istru i Trst. Njima je dat odgovor na usta našeg velikog vodje maršala Tita, koji je rekao, da je naš narod svoje granice obilježio svojom krvlju.

Član Predsjedništva ZAVNOH-a **dr. Svetozar Ritig**, župnik crkve Sv. Marka u Zagrebu u svom stvarnom govoru bacio je pogled s povijesnog gledišta na našu narodno-oslobodilačku borbu i zadržao se na stajalištu, što ga je u svom izvještaju iznio dr. Bakarić o odnosima sa crkvom i hrvatskim svećenstvom, te veli:

Odluka o Narodnoj vladi Hrvatske

Time je rasprava bila završena. Kada su se oduševljeni poklici u vijećnici i na Narodnom trgu stižali, prihvaćena je od svih članova Predsjedništva najprije u načelu, a zatim i u pojedinostima ova

ODLUKA

O NARODNOJ VLADI HRVATSKE

Predsjedništvo Zemaljskog antifašističkog vijeća narodnog oslobođenja Hrvatske na temelju člana 4. Odluke o Zemaljskom antifašističkom vijeću narodnog oslobođenja Hrvatske, kao vrhovnom zakonodavnom i izvršnom narodnom predstavničkom tijelu i najvišem organu državne vlasti federalne Hrvatske donijelo je na svojoj izvanrednoj sjednici održanoj 14. travnja 1945. u Splitu ovu

ODLUKU

O NARODNOJ VLADI HRVATSKE

Čl. 1. Narodna vlada Hrvatske je najviši izvršni i naredbodavni organ državne vlasti u Hrvatskoj.

Čl. 2. Narodnu vladu Hrvatske imenuje Predsjedništvo Zemaljskog antifašističkog vijeća narodnog oslobođenja Hrvatske. Narodna vlada Hrvatske odgovara i polaže račun o svom radu Zemaljskom antifašisti-

»Slanovište je donešeno otvoreno i iskreno. U načelu i stvari je pravilno.«

Dr. Ritig vjeruje da će se naći osnova za skladno rješenje, jer imade dobre volje s jedne i druge strane. Prikazuje na temelju mnogih pisama i izvještaja s okupiranog područja, da hrvatsko svećenstvo u svojoj jezgri prijanja uz oslobodilački pokret. Hrvatsko je svećenstvo duboko svijesno, kako je njegova dužnost do kraja služiti Crkvi i narodu, služiti u dobru i zlu. Nadasve služiti na njegovom križnom putu i Golgoti. Najsvetija je dužnost katoličkog svećenika i redovnika stajati u pravnoj borbi, a ne do vijeka snositi odgovornost za izdaju naroda u povijesnom času i biti sukrivcem njemačkih i ustaških nepočinstava nad vlastitim narodom.«

Govori **Mace Gržetić**, predsjednice Antifašističke fronte žena Hrvatske i pukovnika **Stanka-Čanice Opačića** prvoborca Korduna bili su osobito pozdravljeni.

Slijedeći govornik bio je komesar Glavnog štaba Hrvatske **Rade Žigić**, koji je govorio o obnovi naše zemlje i o pokušaju reakcije, da srpski narod u Hrvatskoj odvoji od Narodnooslobodilačke borbe.

Duško Brkić, tajnik Srpskog kluba naglasio je:

»Vlada će se formirati iz redova Jedinstvene narodno-oslobodilačke fronte, te je jasno, i mi smo svi uvjereni, da će nova vlada poraditi na tome, da se dovrši djelo oslobođenja, zatim da uloži sve svoje snage za obnovu naše zemlje, da produbi i ojača bratstvo i jedinstvo, da stvori sve preduvjete za sretniju budućnost, blagostanje i život svih naših naroda.«

Prvoborac Dalmacije pukovnik **Vicko Krstulović**, kazao je:

»Današnji je dan jedan od velikih dana naše hrvatske domovine. Duboko sam uvjeren da će naš narod stajati i dalje i unaprijed na izgradnji svih ruševina, na izvršavanju svih zadataka, koje postavlja narodna vlast.«

Predsjednik ZAVNOH-a **Vladimir Nazor** je uzeo ponovno riječ i rekao:

»Mi smo ovlašteni raditi ono što radimo, jer smo pravi zastupnici čitavog našeg naroda. Glasovi su birački za nas one kaplje, one milijarde kapi krvi, koje su iz žila naših momaka pale na bojnim poljima i na krševima. Glasovi su nam davani kapljama znojna staraca i male djece, koja su morala raditi tvrdu zemlju, jer bi inače bila naša polja ostala neobrađena. To je ono što nas ovlašćuje, i tim kuglicama mi smo dobili plebiscit onakav, kakav ni jedna stranka do sada nije dobila. Mi se osjećamo pravi i potpuni predstavnici naroda i mi ćemo ovdje izabrati vladu i ta vlada vrijeđi. Nema nijedne vlade, koja bi tako iskreno i tako čvrsto bila izabrana, kao ona, što ćemo je mi sada izabrati.«

čkom vijeću narodnog oslobođenja Hrvatske, odnosno Predsjedništvu.

Čl. 3. Narodnu vladu Hrvatske sačinjavaju: Predsjednik vlade, dva potpredsjednika vlade i ministar: unutarnjih poslova, pravosuđa, prosvjete, financija, industrije i rudarstva, trgovine i opskrbe, poljoprivrede i šumarstva, socijalne politike, narodnog zdravlja, građevina, obalnog pomorstva, ribolova i lokalnog saobraćaja.

Čl. 4. Predsjedništvo vlade postoji kao posebno nadležstvo.

Na čelu Predsjedništva vlade stoji predsjednik. Za slučaj spriječenosti predsjednika zamjenjuje jedan od potpredsjednika.

Čl. 5. Predsjednik vlade i ministri rukovode poslovima pojedinih grana državne uprave, u koliko isti ne spadaju u nadležnost vlade demokratske federativne Jugoslavije i njezinih ministarstava.

Čl. 6. Uredbe, naredbe i upute donosi vlada Hrvatske na osnovu zakona Antifašističkog vijeća narodnog oslobođenja Jugoslavije odnosno njegovog Predsjedništva i zakona Zemaljskog antifašističkog vijeća narodnog oslobođenja Hrvatske, odnosno njegovog Predsjedništva, kao i na osnovu uredbi, naredaba i uputa vlade

demokratske federativne Jugoslavije, a ministri još i na osnovu uredbi, naredaba i uputa vlade Hrvatske i na osnovu rješenja pojedinih ministarstava demokratske federativne Jugoslavije, ukoliko se radi o poslovima, koji pripadaju u nadležnost vlade demokratske federativne Jugoslavije.

Čl. 7. Ministri Narodne vlade Hrvatske imaju pravo prisustvovati zasjedanju Zemaljskog antifašističkog vijeća narodnog oslobođenja Hrvatske, odnosno njegovog Predsjedništva.

Čl. 8. Svaki vijećnik Zemaljskog antifašističkog vijeća narodnog oslobođenja Hrvatske ima pravo uputiti Narodnoj vladi i ministrima pitanja. Narodna vlada i ministri su dužni odgovoriti na takovo pitanje usmeno ili pismeno najkasnije u roku od pet dana.

Čl. 9. Kod stupanja na dužnost članovi Narodne vlade Hrvatske polažu pred pred-

Sastav Narodne vlade Hrvatske

Poslije toga je predsjednik Vladimir Nazor povjerio mandat za sastav vlade dru Vladimiru Bakariću, što je bilo prihvaćeno gromkim klicanjem i pljeskanjem vijećnika i naroda.

Nakon pola sata odmora i savjetovanja o osnivanju i sastavu vlade, uzeo je riječ dr. Vladimir Bakarić i izjavio, da se u raču oko sastavljanja vlade savjetovao s predstavnicima Jedinственe narodnooslobodilačke fronte Hrvatske, te da je vlada, koju je on obrazovao izraz bratstva i bratstva Srba i Hrvata i osnov bratstva svih naroda Jugoslavije. Zatim je Predsjedništvu predložio članove vlade i zamolio da ono donese ukaz o njezinom imenovanju.

UKAZ O IMENOVANJU NARODNE VLADE HRVATSKE

Uz neopisivo oduševljenje, koje je trajalo nekoliko časaka pročitan je Ukaz o imenovanju Narodne vlade Hrvatske. Ukaz glasi:

Na osnovu Čl. 2 odluke o Narodnoj vladi Hrvatske Predsjedništvo Zemaljskog antifašističkog vijeća narodnog oslobođenja Hrvatske imenuje:

Za predsjednika vlade dr. Vladimira Bakarića, za potpredsjednika vlade Franju Gažiju, za potpredsjednika vlade dr. Radu Pribičevića, za ministra unutrašnjih poslova Vicka Krstulovića, za ministra pravosuđa Dušana Br-

Izjava šibenskog biskupa dr. Mileta

Po tome je uzeo riječ šibenski biskup, dr. Jerolim Mileta i u svom govoru rekao ovo:

»U svim znamenitim narodnim zgodama predstavnici su se katoličke crkve nalazili uz svoj mili narod: zato i danas u ovom gradu Splitu na povijesnom i svečanom imenovanju prve vlade federalne Hrvatske u federativnoj Jugoslaviji mi biskupi ovih naših primorskih biskupija sa svojim svećenstvom, čestitamo svako dobro prvoj vladi federalne Hrvatske sa željom, da njezin rad bude vazda za dobro našeg milog naroda.

Čestitajući vladi, izrazujemo našu zahvalnost i svim našim hrabrim borcima Narodnooslobodilačke vojske sa svojim proslavljenim vođom, narodnim herojom maršalom Josipom Brozom-Titom, a osobito onima, koji požrtvovno položili svoje živote za domovinu.

Molimo Svemogućeg Boga, da ova narodna proslava bude sjeme duhovnog i materijalnog preporoda čitavog našeg hrvatskog naroda i pomirenje, te zalag sloge i bratstva Hrvata i Srba i svih naroda federativne Jugoslavije. Bila sretna i od Boga blagoslovljena federalna država Hrvatska.

Zamjenik dalmatinskog episkopa prota Milan Macura, nakon što se s bolom u duši osvrnuo na one svećenike, koji su iznevjerili svoj narod, odalečili se, otudili i služili narodnim neprijateljima, rekao je ovo: »Danas nam je svanulo sunce slobode za kojim smo toliko uzdisali. Mi smo uskršli iz

sjednikom Zemaljskog antifašističkog vijeća narodnog oslobođenja Hrvatske zakletvu:

»Zaklinjem se čašću svoga naroda, da ću vjerno i neumorno služiti narodu, da ću svoje dužnosti vršiti savjesno i predano, čuvajući i braneći slobodu i nezavisnost, bratstvo i jedinstvo svih naroda Jugoslavije i sve ostale tekovine Narodnooslobodilačke borbe za napredak federalne Hrvatske i demokratske federativne Jugoslavije.

Čl. 10. Odredbe o organizaciji i djelokrugu pojedinih ministarstava propisat će se posebno.

Čl. 11. Ova odluka stupa na snagu odmah.

Split, 14. IV. 1945

Predsjednik:

VLADIMIR NAZOR v. r.

Tajnik:

DUŠAN ČALIĆ v. r.

kića, za ministra prosvjete Antu Vrkljana, za ministra financija Anku Berus, za ministra industrije dr. Mladena Ivekovića, za ministra trgovine i opskrbe Dušana Čalića, za ministra poljoprivrede i šumarstva Tomu Čikovića, za ministra narodnog zdravlja Dr. Aleksandra Koharovića, za ministra socialne politike Juricu Draušnika, za ministra građevina Stanka — Čanicu Opačića, za ministra obalnog pomorstva, ribolova i lokalnog saobraćaja dr. Uliksa Stangera.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

Tajnik: Predsjednik:

Dušan Čalić v. r. Vladimir Nazor v. r.

Oduševljenje naroda dugo se nije stišalo. S Narodnog trga prenosili su se poklici i oduševljenje naroda preko pokrajnih ulica sve do obale, gdje je nastalo pravo naročno veselje. Svečanom raspoloženju i zanosu naroda pridružila su se i zvona s gradskih crkava, te pucanje iz topova. Obala je bila u moru električnih žarulja i krijesova, koji su se palili preko čitave obale i po okolnim brežuljcima.

Bilo je točno 8.25 sati na večer kada je federalna Hrvatska dobila svoju prvu Narodnu vladu. Nakon toga je glazba najprije odsvirala hrvatsku himnu »Lijepu našu«, a zatim sveslavensku »Hej Slaveni«.

ropstva u jednom velikom svijetlu i radosti. Danas je proglašenje prve narodne vlade Hrvatske i mi svećenici ne smijemo ostati skrštenih ruku, mi moramo raditi na obnovi naše zemlje, mi moramo stvoriti novi život. Evo nas u zajedničkoj kući, bratski zagrljeni Srbi i Hrvati, dijelit će sudbinu i gorku i slatku, i bit ćemo zajedno.

Time je ova povijesna sjednica Predsjedništva ZAVNOH-a bila završena. Kad su članovi prve narodne vlade na čelu s dr. Vladimirom Bakarićem i predsjednikom ZAVNOH-a Vladimirom Nazorom i ostalim učesnicima napuštali gradsku vijećnicu, na trgu ih je narod dočekao novim, silnim manifestacijama i poklicima, obasipujući ih cvijećem još jače, još silnije nego prije početka sjednice.

ZAKLETVA NOVE VLADE

Sutradan, u nedjelju, dne 15. travnja u 9 sati prije poćne u istoj vijećnici obavljena je svečanost polaganja zakletve narodne vlade narodu.

Zakletva glasi: Zaklinjemo se čašću svoga naroda, da ću vjerno i neumorno služiti narodu, da ću svoje dužnosti vršiti savjesno i predano čuvati i braniti slobodu i nezavisnost, bratstvo i jedinstvo svih naroda Jugoslavije i sve ostale tekovine narodnooslobodilačke borbe za napredak federalne Hrvatske i demokratske i federativne Jugoslavije.

Kao prvog, tako je i ovog dana narod ispunio čitav narodni trg i manifestacijama dao oduška svom oduševljenju i zanosu.

Slavni dan Hrvatske

Medu slavnim datumima Hrvatske najljepše će u povijesti sjati 14. IV. 1945. Toga dana je u borbenom i nepokorenim Splitu obrazovana prva narodna vlada federalne države Hrvatske. —

Na obalama Jadranskog mora imali su Hrvati nekad središte svoje države, koje se kasnije pomaklo prema sjeveru. Prva naša žarišta — državna i kulturna bila su ovdje. Ovdje smo vodili i teške borbe protiv napadača s druge strane mora i prolazeći kroz razne oblike državne stvarnosti — unatoč zapljuskivanju sa strane zadržali smo na obalama Jadrana etnički najčišću cjelovitost. Dalmacija, biser hrvatskih krajeva, u teškim danima fašističke najeze i u najvećem svjetskom ratu uopće postaje prvoborac među hrvatskim krajevima.

Kad su tudinci udarili na bivšu Jugoslaviju u namjeri, da provedu svoj pakleni plan »zavadi i — vladaj«, ubacili su domaće fašiste: ustaše i četnike među nas kako bi razbili bratstvo i jedinstvo hrvatskog i srpskog naroda oslanjajući se na nezadovoljstvo Hrvata prema staroj — velikosrpskoj Jugoslaviji.

No, kad su ustaše počeli sa svojom krvavom rabotom, naišli su odmah na početku na otpor hrvatskog naroda u Dalmaciji, koji nije dozvolio da Srbi stradaju.

Prvi rukovodioci borbe protiv fašista i domaćih izdajica i prvi branioci Srba, bili su Hrvati komunisti iz gornje Hrvatske, a u pomoć progonjenim Srbima još 1941. godine došli su i Hrvati iz Dalmacije. Kasnije se ustanak proširio i na druge hrvatske krajeve, a 1943. se cijeli hrvatski narod zajedno sa Srbima digao na oružje u borbi protiv fašizma. Počelo se stvarati oružano i krvno bratstvo i jedinstvo Hrvata i Srba a na temelju vojničkih pobjeda udružene braće, koje je predvodio Tito. Dolazi do povijesnog sabora 29. studenog 1943. u Jajcu, gdje se udaraju temelji nove Titove Jugoslavije i gdje su stvoreni poznati povijesni zaključci. Jedan od najvažnijih jeste federativno uređenje nove državne zajednice. Povijesni sabori na Plitvičkim jezerima, Plaškom i Topuskom izgrađuju novu državnost Hrvatske i Zemaljsko antifašističke vijeće narodnog oslobođenja Hrvatske, odnosno, njegovo Predsjedništvo 14. IV. 1945. daje u Splitu mandat za sastav hrvatske vlade dr. Vladimirom Bakariću — tajniku Jedinственe narodnooslobodilačke fronte Hrvatske, koji sastavlja prvu narodnu vladu Hrvatske. Stari snovi Hrvata da imaju svoju državu, istinsku i pravu državu, postaje stvarnost.

Velike riječi Stjepana Radića o bratstvu i jedinstvu, o Slavenstvu, o Rusiji — odnosno SSSR-u i hrvatskoj državi obistinjuju se. Srbi u Hrvatskoj

su ravnopravni sa Hrvatima i kao ravnopravni članovi države imaju sva prava i sve dužnosti.

Veliki Sovjetski Savez sa Staljinom na čelu naš je saveznik i prijatelj.

Velike Zapadne demokratske države Engleska i Amerika naši su saveznici.

Velike udružene države pobjednice u najvećem svjetskom ratu priznaju našu državnu zajednicu — Novu Jugoslaviju, a s tim i demokratsku federativnu Hrvatsku.

Iz najvećeg svjetskog rata izlaze Hrvati udruženi sa Srbima, Slovencima, Makedoncima, Crnogorcima, i našim muslimanima kao pobjednici i stvaraju svoje federalne države u novoj Titovoj Jugoslaviji.

San najboljih sinova hrvatskog naroda se oživotvoruje i cijeli hrvatski narod sudjeluje u borbi i izgradnji svoje narodne vlade.

Izvršni odbor H.S.S.-a — čiji je predsjednik, seljak Franjo Gaži potpredsjednik prve narodne vlade Hrvatske — doprinio je i svoj dio u najvećim povijesnim zbivanjima, ne samo hrvatskog naroda, nego i cijelog čovječanstva uopće. Sretni smo da je u borbi Mraka i Svijetla hrvatski narod uvidio gdje je svijetlo i da je prepoznao zvijezdu, koja se pojavila:

»S Dona — Volge i Urala ...«

Veliko značenje je obrazovanje prve narodne vlade Hrvatske — i veliki je zadaci čekaju.

Cijeli hrvatski i srpski narod u Hrvatskoj stoji iza ove Narodne vlade — sav narod ima ona za sobom.

Prvu Narodnu vladu Hrvatske odlikuje novo ministarstvo — ministarstvo obalne plovidbe, ribarstvo i lokalnog saobraćaja. Jadransko more, od svih bivših vlasti stare Jugoslavije zanemareno — prvi put dobiva puno značenje, te će se pitanjima obalne plovidbe, pomorskog ribarstva posvetiti najveća pažnja.

Zanimljivo je, da ovo Ministarstvo preuzima Hrvat iz Istre i tako prvi put u našoj povijesti Istra dobiva u vladi Hrvatske svoga predstavnika.

Vjerujemo, da će biti težak posao oć nove naše porušene i popaljene domovine, ali i vjerujemo da će narod, koji je mogao iz ništa stvoriti pod najtežim prilikama svoju vojsku, narodu, koji je iz šume izgrađivao vlast da će taj narod predvoditi Titom izgraditi i svoj dom.

Muškarci, žene i djeca svi će pomoći na podizanju Hrvatske, a bijeli nepokoran Zagreb nas čeka — — —

Prvoj Narodnoj vladi Hrvatske želimo sreću i dobar posao.

Pod vodstvom Tita naprijed na sreću Hrvatske i federativne Jugoslavije!

Dr. ZLATAN SREMEC

Ne čekajmo!

Ne čekajmo! Dni su skupi!
Svakim časom sv'jest se tupi,
Svaki tren je lanac krući!
Ne čekajmo, jer će pući
Vrat pod trhom robstva sramna!
Nastat' će nam nojca tamna,
Crnja, Bože, nego prije,
Da nas za v'jek obavije!
Za v'jek! Za v'jek! Al' ne! Ne će,

Dok se nebom mjesec šeće,
Listnatijeh dok je grana,
Dok je zore, sunca dana,
I slovanske bit' će nade.
Ne čekajmo! Drugi rade!
Rad'mo i mi mačem, perom,
Al' i s pravdom, s čistom vjerom!

STJEPAN RADIĆ

Iz Hrvatske seljačke stranke

POZDRAV ISTRANA PRED-
SJEDNIKU GAŽIJU. — Predsjednik
Izvršnog odbora Hrvatske seljačke
stranke Franjo Gaži primio je ovo pi-
smo:

»Upravo sam stigao iz Istre u naš
slavni dalmatinski grad Split na povi-
jesno zasjedanje Predsjedništva Ze-
maljskog antifašističkog vijeća narod-
nog oslobođenja Hrvatske povodom o-
snivanja vlade naše federalne države
Hrvatske, u sklopu s ostalim narodima
Jugoslavije, u koju su ušli i sinovi
naše hrvatske, ali nikad nepokorene
Istre.

Tom prilikom šaljem Ti plamene
pozdrave ispred Jedinственe narodno-
oslobodilačke fronte za Istru, kao i
cijeloj vladi, želeći joj mnogo uspjeha u
daljnjem upravljanju zemljom, čiju su
slobodu njezini sinovi izvojevali kr-
vlju.

Upravo se sada vode borbe s mr-
skim fašističkim okupatorom za oslo-
bođenje hrvatske i nove Titove fede-
rativne Jugoslavije.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

ANTE DOBRILA

član JNOF-e Hrvatske za Istru,
bivši zapovjednik u Koprivnici

Jedinstvena narodnooslobodilačka fronta

I. Kongres Antifašističke fronte žena Hrvatske

Veseli se i nestrpljivo očekuje ispa-
ćeni narod Like, Hrvatskog Primorja,
Istre, Banije, Podravine i t. d., dan ka-
da će se vratiti svojim kućama iz šuma,
iz zbjegova, iz tuđih zemalja. Muževi će
primiti u ruke plugove da preoru zapu-
štenu zemlju, žene da urede domaće o-
gnjište, da se posvete svojoj djeci, a svi
skupa da počnu s obnovom opustošene
zemlje. S novim će životom početi no-
ve dužnosti, ali i veselje.

Po oslobođenju našeg Zagreba doći
će za nas žene veliki dan, dan I. Kon-
gres Antifašističke fronte žena Hrvat-
ske. U Zagreb će pohrliti žene svih kra-
jeva Hrvatske u svojim šarolikim narod-
nim nošnjama da pokažu kako je ovaj
rat bio pravi domovinski rat i kako je
među svim ženama postojala zajednička
misao, osjećaj i zajednički cilj: unište-
nje fašizma. Poslije kongresa će nas opet
voditi zajednička želja: obnoviti i izgra-
diti slobodnu domovinu.

Značenje ovog Kongresa vidi se već
sada po pripremama, u pretkongresnom
takmičenju, na konferencijama i sastan-
cima žena. Žene se dogovaraju kako bi
se što dostojnije spremile za taj dan.
Sabiru se podaci o radu žena u narod-
no-oslobodilačkoj borbi, žene raznih o-
kruga natječu se među sobom, koji će
okrug politički osvijestiti više žena; na-
tječu se u pisanju i lijepljenju parola,

dijeljenju i čitanju štampe ne samo na
oslobodenom, nego i na neoslobodenom
teritoriju; natječu se koji će kraj mobi-
lizirati više vojnika, proučavaju se od-
luke Antifašističkog vijeća narodnog o-
slobođenja Jugoslavije i Zemaljskog an-
tifašističkog vijeća narodnog oslobođe-
nja Hrvatske.

Po uništenju fašizma doći će rad
žena najviše do izražaja na obnovi ze-
mlje.

Jedinstvena narodno-oslobodilačka
fronta Hrvatske pokazuje nam put kojim
trebaju ići sve žene bez obzira na naci-
onalnu, vjersku i političku pripadnost,
a dužnost nas žena je da u Frontu obu-
hvatimo i one žene koje još nisu u nju
uklopljene.

Pred nekoliko dana vratila se dele-
gacija Antifašističke fronte žena Hrvat-
ske, koja je bila u posjeti kod maršala Ti-
ta da ga pozovu na I. kongres hrvatskih
antifašistkinja. Oduševljenje i veselje s
kojim se delegacija vratila iz Beograda
i bratske Srbije, kao i obećanje maršala
Tita da će doći na Kongres bilo je neo-
pisivo i daje još više poleta radu oko
Kongresa.

Dan Kongresa se približuje.

O nama ženama ovisi da se za taj dan
što ljepše i bolje pripremimo i da ga do-
stojno dočekamo.

Sonja Koharović

Kulturne i političke vijesti

ZAKLJUČENJE UGOVORA IZ-
MEDU SOVJETSKOG SAVEZA I
JUGOSLAVIJE. — Za vrijeme borav-
ka predsjednika jugoslavenske vlade
maršala Tita i drugih ministara u Mo-
skvi vođeni su pregovori za zaključ-
enje ugovora o prijateljstvu, uzajamnoj
pomoći i poslijeratnoj suradnji između
Rusije i Jugoslavije. Pregovori su vo-
đeni u duhu srdačnosti i bratskog ra-
zumjevanja, te su potvrdili odlučnost
obiju zemalja da zajedno s ostalim
slobodoljubivim zemljama postignu
što brzi slom hitlerovske Njemačke, a
ujedno da se učvrste i ojača prijatelj-
stvo i suradnja naroda Rusije i Jugo-
slavije koliko u sadašnjem ratu, toliko
i nakon rata, u miru.

Nakon što su pregovori završeni s
uspjehom, 11. travnja uslijedilo je pot-
pisivanje ugovora. Ugovor je potpisan
u Moskvi, u Kremlju, a potpisali su ga
od strane Sovjetske Rusije zamjenik
predsjednika Sovjeta narodnih kome-
sara i narodni komesar vanjskih poslo-
va Molotov, a od strane Jugoslavije
predsjednik jugoslavenske vlade mar-
šal Josip Broz-Tito. Potpisivanju ugo-
vora prisustvovao je i predsjednik So-
vjeta narodnih komesara maršal Josip
Staljin. Bili su još prisutni: jugoslaven-
ski ministar vanjskih poslova dr. Ivan
Šubašić, ambasador Jugoslavije u So-
vjetskoj Rusiji Simić, ministar za Cr-
nu Goru generalajtnant Gijlas, mini-
star trgovine i opskrbe Nikola Petro-
vić, ministar rudarstva Bane Andrijević,
šef jugoslavenske vojne misije general-
ajtnant Primorac, zatim zamjenik ko-
mesara vanjskih poslova Višinski, am-
basador u Jugoslaviji Sadčikov, i drugi.

Koliko je zadovoljstvo izazvalo pot-
pisivanje ovog ugovora, najbolje se

moglo vidjeti po manifestacijama pri-
ređenim širom cijele zemlje. Tim ma-
nifestacijama narodi širom cijele Jugo-
slavije dali su oduška velikom zado-
voljstvu i oduševljenju zbog potpisa
sovjetsko-jugoslavenskog ugovora. Pri-
likom tih manifestacija klicalo se
spontano prijateljstvu i savezu Sovjet-
skog Saveza i Jugoslavije, Crvenoj voj-
sci i Jugoslavenskoj armiji, maršalu
Staljinu i maršalu Titu, kao i našim
saveznicima.

SMRT PREDSEDNIKA AMERI-
KE ROOSEVELTA (RUZVELTA). —
Predsjednik Sjedinjenih Američkih Dr-
žava Franklin D. Roosevelt iznenada je
umro u svom ljetnom boravištu u Ge-
orgiji. Smrt, kako su liječnici ustanovi-
li, uslijedila je uslijed izliva krvi u
mozak.

Nagla i prerana smrt predsjednika
Amerike i našeg velikog prijatelja i
saveznika izazvala je veliku žalost ne
samo u Americi, nego i u čitavom svi-
jetu, pa tako i kod nas. Diljem sve
Hrvatske i Jugoslavije održane su ža-
lobni spomen-slovi.

Premинуli predsjednik Amerike Ro-
osevelt bio je jedan od najistaknutijih
i najnaprednijih vođa Amerike u toku
cijele njezine povijesti. On je odmah
u početku fašističke najezde zauzeo od-
lučan stav protiv fašizma i nacizma,
pa je zato Amerika i uložila sve svoje
snage u borbu za konačno uništenje
hitlerizma. Njegova vanjska politika
nailazila je na podršku svih naprednih
slojeva američkog naroda, a osobito
kada je odmah nakon svog prvog iz-
bora za predsjednika Amerike, godine
1933. uspostavio normalne diplomatske
odnose sa Sovjetskim Savezom.

Dužnost predsjednika Amerike od-
mah je preuzeo dosadašnji potpred-
sjednik Truman te je dva sata nakon
Rooseveltove smrti položio zakletvu
kao tridesetpeti predsjednik Ameri-
ke. Nakon polaganja zakletve novi
predsjednik Truman izjavio je, da će

nastaviti onim radom, kojega je zapo-
čeo predsjednik Roosevelt. Truman je
ujedno pozvao vladu Amerike da osta-
ne na svojoj dužnosti i da radi u duhu
politike, koju je vodio pokojni pred-
sjednik Roosevelt.

Narodnooslobodilačka borba

Silan zamah Jugoslavenske armije. —
Naša slavna vojska nastavlja svoje p-
bjedonosno napredovanje u cilju potpu-
nog oslobođenja naše zemlje od hitle-
rovskih horda i domaćih izroda. U proš-
lom tjednu postignuti su veliki, zapra-
vo ogromni uspjesi na svim odsjecima
bojišta. Naročito velik uspjeh postignut
je na srijemskom bojištu. Ovo je bojište
potpuno probijeno i naša junačka voj-
ska napreduje dalje, oslobadajući gra-
dove i sela naše domovine. Prvih dana
borbe na srijemskom ratištu naše jedinice
probile su jake neprijateljske položaje,
prešle rijeku Dravu i Dunav na po-
dručju od Borova do Podravske Pod-
gajaca zapadno od Valpova i rijeku Sa-
vu na području od Brčkog do Orašja, te
napredovale preko 50 kilometara. Na ju-
riš su oslobođeni gradovi Vinkovci, Osi-
jek i Vukovar, trgovišta Valpovo i Žu-
panja, te veliki broj drugih mjesta.
U tim borbama uništene su 41. i 11. nje-
mačka divizija, te 3. i 12. paveličeva di-
vizija. Samo u dva dana na jednom od-
sjeku bojišta ubijeno je 5177, a zaroblje-
no 2044 neprijateljska vojnika i oficira.

U Slavoniji se nastavlja gonjenje ne-
prijatelja. Oslobođen je Donji Miholjac,
te druga brojna mjesta. Isto tako oslo-
bođeni su gradovi Našice i Djakovo, te
sela Strizivojna i Vrpolje. U tim borba-

ma ubijeno je 7035, a zarobljeno 3556
Nijemaca i ustaša.

Na području Korduna i Hrvatskog
Primorja naša slavna IV. armija postigla
je nove velike uspjehe. Oslobođila je
Ogulin i uništila nekoliko drugih jakih
neprijateljskih uporišta. Ujedno je oslo-
bođila Senj i Novi te napreduje u prav-
cu Crikvenice i Sušaka. Na području
ovog bojišta, od Ogulina do Senja, uni-
štena je 392. njemačka divizija. Zapov-
jednik ove divizije general major Johan
Michel nosilac Željeznog križa s hrasto-
vim lišćem ubijen je, dok je zapovjednik
847. puka zarobljen. U istom području
uništena je i 11. paveličeva divizija. Očiš-
ćeno je nadalje i cijelo područje otoka
Raba.

U Bosni, nakon oslobođenja Saraje-
va i Visokog, naše jedinice postigle su
nove značajne uspjehe. Najprije su oslo-
bođile Busovaču, a zatim Zenicu, u ko-
joj su sačuvani svi tvornički uređaji.
Oslobođeni su nadalje Maglaj i Dobojo
u dolini rijeke Bosne.

Ove velike pobjede naše junačke voj-
ske, kao i pobjede naših velikih savezni-
ka, pokazuju, da nije daleko dan konač-
nog uništenja neprijatelja i potpunog
oslobođenja naše domovine. U toku su
dani pobjede, ali i odmazde nad zločin-
cima za sva zlodjela počinjena nad naš-
im narodima.

Ratni tjedni pregled

Sve su teži udarci, koje naši veliki
saveznici zadaju Nijemcima na njho-
vom vlastitom zemljištu. Danas su sa-
vezničke vojske tako duboko napredovale
u samu Njemačku, da ne će dugo
proći i Hitlerova vojska bit će potpuno
uništena.

Na najsjevernijem dijelu bojišta, u
Istočnoj Pruskoj, Nijemci su doživjeli
potpuni slom. U prošlom tjednu Rusi su
očistili velike prostore te zauzeli Ke-
nigsberg, glavni grad Prusije. Tom su
prilikom zarobili i uništili preko 130 ti-
suća njemačkih vojnika. Prodrli su za-
tim na zadnji odsječak ovog bojišta, koji
se još drži i to na poluotok Samland.
Sada se na tom poluotoku uništavaju
zadnji ostaci njemačke vojske.

Dok njemački službeni izvještaji go-
vore o snažnoj ruskoj ofenzivi, koja da
je započela u pravcu Berlina od Kistrina
i Frankfurta na Odri, na kome se po-
dručju nalazi vojska slavnog ruskog
vojskovođe Žukova, dotle Rusi ne daju
o tome nikakvih obavijesti. Prema nje-
mačkim službenim vijestima dvije ruske
armije stoje nekih 30 kilometara od
Berlina. Navodno su Rusi prešli u
navalu i na odsjeku bojišta kod Štetina.
Medjutim Rusi i o ovome ne daju nika-
kvih obavijesti.

Crvena armija u prošlom tjednu ima-
la velikog uspjeha u uništavanju njema-
čke grupe u Breslavi, i samo je pitanje
dana, pa da i ova njemačka grupacija
bude potpuno uništena.

Na odsjeku bojišta jugozapadno od
Račibora, a sjeveroistočno od češke gra-
nice Rusi su prodrli na česko tlo. Na
području Slovačke već su prekoračili ri-
jeku Moravu i idu prema Brnu u Mo-
ravskoj.

Slavna ruska vojska očistila je skoro
cijeli istočni dio Austrije, te su po ne-
kim vijestima Rusi već prodrli i s južne
strane u Moravsku.

Jedan dio vojske maršala Tolbuhina,
nakon što je sasvim očistila glavni grad
Austrije — Beč, te grad St. Pelten nala-
zi se u blizini Linza, nedaleko bavarske
granice i nepunih 100 kilometara od
Hitlerove jazbine Berhtesgadena. Južni

dio vojske maršala Tolbuhina napreduje
prema Štajerskoj, te se već nalazi 20
kilometara od Graza. Rusi su prodrli i
u sjeverni dio Slovenije. Ove trupe su
uz pomoć bugarskih i naših jedinica
oslobodile stari grad Zrinskih Čakovce
i očistile naše Medjimurje.

Na zapadnom bojištu saveznici su
uništili njemačke posade u oblasti Rura,
koje su brojile preko 270 tisuća njema-
čkih vojnika. Tu su saveznici zauzeli
glavna njemačke industrijska središta
Esen i Duisburg.

U toku minulog tjedna saveznici su
pristupili potpunom čišćenju Nizozem-
ske od Hitlerovaca, te su pri tome u sje-
vernoj Nizozemskoj zauzeli grad Gre-
ningen i odsjekli oko 200 tisuća Nije-
maca, koji se nalaze u zapadnoj Nizo-
zemskoj. Nešto istočnije engleske i ka-
nadske čete nalaze se već u blizini po-
znate njemačke luke Emden na Sjever-
nom moru. Američka vojska napredovala
je preko Hanovera, te se nalazi u blizini
Hamburga. Vojska američkog generala
Patona, o kojoj se ne daju službena sa-
općenja, napreduje dalje, te je već pro-
drla do rijeke Elbe (Labe), zadnje vo-
dene prepreke pred Berlinom, probila tu
prepreku i ujedno opkolila grad Lajpcig.
Ova vojska, nakon što je svladala velike
njemačke grupacije u gradovima Mag-
denburgu i Bajrutu izbila je, prema ne-
kim vijestima, na samu česku granicu
istočno od Šemnice, te se nalazi nedale-
ko Drezdena. Amerikanci se sada ne na-
laze više od 75 kilometara od Berlina.

Južno krilo američke vojske zauzelo
je i glasoviti industrijski grad Nürnberg
u Bavarskoj. To se krilo nastoji spojiti
s ruskom vojskom koja napreduje prema
Lincu.

Značajna je i saveznička ofenziva,
koja je počela u Italiji. Obje savezničke
armije, peta i osma, na čitavom frontu
od Ligurskog zaliva, pa sve do Jadrans-
koga mora, nalaze se u napredovanju.
Vojska pete armije napreduje prema ve-
likoj ratnoj luci Speciji, dok se jedinice
osme armije nalaze nekih dvanaest kilo-
metara udaljene od poznatog starog gra-
da i velike željezničke raskrsnice Bo-
lonje.